

İspanya'da Bir Önkonferans Değişim Programı Deneyimi

Candan Kendir Çopurlar, Yasemin Kılıç Öztürk

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı
Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği

ÖZET

İspanya'da Bir Önkonferans Değişim Programı Deneyimi

Vasco da Gama Movement 2004 yılında Amsterdam'da başlatılmıştır. Aile hekimliği uzmanlık öğrencilerini ve aile hekimi uzmanlığının ilk beş yılındaki uzman hekimleri desteklemeyi amaçlamaktadır. Vasco da Gama Movement hareketinin programlarından birisi Konferans öncesi değişim programıdır. Ev sahibi ülkede sağlık merkezi ziyaretini ve programın son iki gününde de konferans katılımını içermektedir. Bu yazıda 17-21 Mart 2014 tarihleri arasında Madrid- İspanya'da katıldığımız Minihipokrat değişim programı gözlemlerimizi aktarmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Vasco da Gama Movement, Minihipokrat değişim

ABSTRACT

A Preconference Exchange Experience in Spain

Vasco da Gama Movement was started in Amsterdam in 2004. It aims to support residents in family medicine or family physicians in fifth year. One of the programmes is Minihippokrates exchange. It aims that visit of a health center and involvement of a conference after this programme. In this article, we aimed to write observations in minihippokrates exchange programme in Madrid/ Spain in March 17-21, 2014.

Key Words: Vasco da Gama Movement, Minihippokrates exchange

Çopurlar CK, Öztürk YK. İspanya'da Bir Önkonferans Değişim Programı Deneyimi. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care 2014;8(4):133-7. DOI: 10.5455/tjfm.161235

Vasco da Gama Hareketi (VdGM), 2004 yılında Amsterdam'da düzenlenen WONCA Avrupa kongresinde başlatılmıştır. Amacı, asistanlık döneminde ya da uzmanlığın ilk beş yılındaki Aile Hekimleri'ni desteklemek olan bu oluşum çerçevesinde birçok etkinlik planlanmıştır(1-4). Bunlardan birisi de "Minihipokrat Değişim Programı"dır. Minihipokrat Değişim Programı; Aile Hekimliği uzmanlığı öğrencilerinin veya uzmanlığının ilk beş yılındaki aile hekimlerinin katılımıyla gerçekleştirilen bir konferans ve bu konferansın öncesinde bir veya iki günlük bir sağlık merkezi ziyaretini kapsamaktadır. İspanyol Aile Hekimleri Derneğinin (semFYC) bir kolu olan Madrid Aile Hekimliği ve Halk Sağlığı Cemiyeti (SoMaMFyC)'nin düzenlediği program, 17-21 Mart 2014 tarihleri arasında VdGM bünyesinde İspanya/Madrid'de, 9 farklı ülkeden 21 Genç Aile Hekimi ve Aile Hekimliği Uzmanlık Öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Corresponding author:

Candan Kendir Çopurlar
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı
E-mail: candankendir@hotmail.com
Received Date: June 28, 2014
Accepted Date: October 05, 2014

Bu yazıda, Minihipokrat Değişim Programı ile İspanya Aile Hekimliği sistemine dair gözlemlerimizi aktarmayı amaçladık.

Madrid Aile Hekimliği ve Halk Sağlığı Cemiyeti (SoMaMFyC)'nin düzenlediği bu organizasyonun bilimsel programı; dört gün süreyle 08.00-15.00 saatleri arasında kırsal veya kentsel alanda birinci basamak Aile Hekimliği uygulamalarını gözlemleme, bir gün öğleden sonra birkaç saat süreyle, şehrin en büyük hastanelerinden biri olan La Paz Hastanesi Acil Servisi'nde gözlem yapma ve bir gün süren (08.00-18.00 saatleri arasında) Rey Juan Carlos Üniversitesi'nde gerçekleştirilen "Kriz zamanında Tıp" (Medicina en Tiempo Crisis) konulu konferansa katılımı içermekteydi.

Uzmanlık Eğitimi ve Genel Bilgiler

Kentsel alanda, Aile Hekimliği uygulamalarını gözlemleme programı kapsamında dört gün süreyle "Jaime Vera Sağlık Merkezi'nde" Uzm. Dr. Carlos Ribot Catala ve aynı zamanda kendisine ev sahipliği de yapan güler yüzlü ve misafirperver Aile Hekimliği asistanı Dr. Agora Magda Lena Delgado eşliğinde, elde edilen bilgiler doğrultusunda kentsel alandaki birinci basamak sağlık uygulamaları Uzm. Dr. Yasemin Kılıç Öztürk

tarafından gözlemlendi. Kırsal alanda Aile Hekimliği uygulamaları gözlemeleme programı kapsamında, ilk dört gün boyunca "Consultorio Local/ Velilla de San Antonio" sağlık merkezi Asist. Dr. Candan Kendir Çopurlar tarafından, Uzm. Dr. Maria Jesus Grifo Penuelas ve birlikte çalıştığı asistanı Dr. Enrique Noe Navarro Jimenez eşliğinde gözlemlenerek bilgiler elde edildi.

İspanya'da, aile hekimliği uzmanlık eğitimi dört yıldır. Bu süreç, rotasyonları, acil servis nöbetlerini ve sağlık merkezi'nde aile hekimliği eğitimini kapsamaktadır. Eğitimin ilk üç yılı ağırlıklı olarak dahiliye, kadın doğum ve pediatri rotasyonlarından oluşmaktadır. Bunun dışında, diğer bölümlerde düzenlenebilen sürelerde, ayrıca ambulans ve yoğun bakım servisinde de birer ay eğitimleri bulunmaktadır. Dört yıllık eğitim süreleri boyunca, asistanlara zorunlu olarak her ay bağlı oldukları hastanenin acil servisinde beş veya altı nöbet planlanmaktadır. Bu nöbetler için, maaş harici ücretlendirme yapılmaktadır. Eğitimlerinin ilk yılında bir ay, ikinci ve üçüncü yıllarında ikişer ay, son yılın ise tamamında danışmanlarının bulunduğu sağlık merkezinde aile hekimliği eğitimi uygulanmaktadır. Uzmanlık eğitiminin başlangıcında, asistanlara dört yıl boyunca uymaları gereken bir rotasyon çizelgesi planlanırken, çalışacakları sağlık merkezi ve uzmanı seçme hakkı verilmektedir. Aynı zamanda aile hekimliği eğitimini de burada tamamlama imkanı sağlanmaktadır. Aile hekimliği eğitimini verebilmek için, uzmanların istekli ve deneyimli olmaları yeterli görülmekte, özel bir dosya sunumu veya sınav başvurusu gerekmemektedir. Eğitim süresince, asistanların her yıl en az bir bilimsel çalışmaya katılımı, uzmanlık tezi hazırlaması ve sözlü bitirme sınavında başarılı olmaları beklenmektedir. Hekimler, uzmanlık eğitimini tamamladıklarında zorunlu hizmet bulunmadığından, istedikleri hastaneye özgeçmişleriyle iş başvurusu yapabilmektedirler. Ancak, özellikle kentsel alanlardaki sağlık merkezlerindeki aile hekimleri, yerlerinden ayrılmadıkları için sağlık merkezlerinde iş bulma olasılığı çok düşük olup, yeni uzmanlar genelde hastanelerin acil servislerinde çalışmakta, bazen de işsizlik ile yüz yüze kalmaktadırlar. Ülkede, uzmanlık yapmadan birinci basamakta çalışmak mümkün değildir. Aile hekimliği uzmanlığı eğitimini tamamlamış bireyler, isterlerse pediatri alanında da yüksek lisans yaparak sağlık merkezlerinde pediatrist olarak çalışabilmektedir. Her bir aile hekimine kayıtlı yaklaşık 1500-2000 civarında birey bulunmakta ve günlük hasta başvurusu sayısı yaklaşık 40-45 arasında değişmektedir. Bireyler, kendi aile hekimlerini isterlerse değiştirebilmekte, ancak kendi aile

hekimleri dışında başka bir aile hekimine başvuramamaktadırlar.

Hastane ziyareti

Değişim programı çerçevesinde, bir diğer aktivite de şehrin en büyük hastanelerinden biri olan "Universitario Hospital de La Paz" ziyareti oldu. Hastanenin acil servisi, pediatrik acil, travma, obstetrik acil ve erişkin acil olmak üzere dört ana bölüme ayrılmıştı. Ülkede, acil tıp, bir tıp disiplini olarak kabul edilmeyip, uygulamada acil tıp uzmanları bulunmadığından, acil servislerin sorumluluğu aile hekimlerindedir. Ayrıca, acil serviste birçok branştan konsültan hekim de görev almaktadır. Acil servislere günde yaklaşık 300 erişkin, 300 çocuk hasta başvurmakta ve hasta yatışı acil serviste beş güne kadar yapılabilmektedir. Acil serviste, toplamda yüze yakın yatak bulunmaktadır. Bu yatakların bir kısmı, sadece hemşirelik gözlemi gerektiren hastalara ayrılmıştır. Acil serviste, travma hastaları için bir travma alanı bulunmakta ve aile hekimleri bu hastalara rutin FAST (Focused Assessment for Trauma) bakısı uygulayabilmektedir. Pediatristlerin ve aile hekimlerinin görev yaptığı çocuk acil servisinde, 14 yaş altındaki bireyler muayene edilmekte ve bireylere bu alanda müdahale edilmektedir. Triyaj, bir doktor ve bir hemşire tarafından yapılmakta olup hastaların ortalama bekleme süresi aciliyet durumuna göre değişebilmekle birlikte, yaklaşık bir saattir. Acil serviste, 08:00-15:00 saatleri arasında aile hekimliği uzmanları görev yapmakta olup, 15:00'dan sonra genellikle dört uzman ve yaklaşık 15-17 aile hekimliği uzmanlık öğrencisi görev yapmaktadır. Faydalı olacağını düşündüğümüz bir önemli nokta da, acil serviste bulunan hasta yakınlarına kötü haber verme biriminin varlığıdır. Bu odada, durumu ağırlaşan ya da ölümle sonuçlanan hasta yakınları hekim ve hemşireler tarafından bilgilendirilmekte, bu durumu kabullenebilmeleri açısından sessiz ve sakin bir ortam sağlanmaktadır.

Konferans

Değişim programının son günü "Medicina en Tiempo Crisis" (kriz zamanında tıp) konulu konferans gerçekleştirilmiştir. Bu konferans çerçevesinde, İspanya'dan diğer ülkelere bizim gibi Değişim Programı çerçevesinde gelen meslektaşlarımızın, değişim programı süreci ve kendi ülkelerindeki uygulamalarla ilgili deneyimleri hakkında bilgi verildi. Kongrenin bir oturumu, değişim programlarına dair gözlemlerimizi ve kendi ülkemizdeki aile hekimliği uygulamalarımızı anlattığımız sunumlara ayrılmıştı. Burada, hem

ülkemizdeki deneyimleri paylaştık hem de her ülkeden bir katılımcının sunumuyla, farklı ülkelerdeki uygulamalar konusunda bilgilendik. Türk lokumu ikramı eşliğinde katılımcılara sunduğumuz WONCA Europe 2015 ve İstanbul tanıtım videosu da beğeniyle izlendi. Kongre kapsamında, "Kadına Yönelik Şiddet Çalıştayı" (Workshop: Violence against women) ise oldukça faydalı ve güzel planlanmış olup, İspanyol VdGM ekibindeki çalışma gruplarının araştırmalarını çok güzel yansıtmaktaydı. Çalıştay sonunda, ekiple yeni çalışmalarda işbirliği yapma ve WONCA Europe 2015 İstanbul'da buluşma planları yaparak ayrıldık.

Tüm program boyunca, en göze çarpan noktalardan biri İspanyolların güler yüzlü ve misafirperver yaklaşımıydı. Mesai bitiminde çok yoğun ve ayrıntılı bir sosyal programla akşam saatlerinde de Madrid'in tüm güzelliklerini bizlere göstermeye çalıştılar. Madrid'den yeni deneyimler, keyifli anılar ve güzel dostluklarla ayrıldık.

"VdGM Türkiye" ekibi aracılığıyla bizlere verilen bu fırsatla, aile hekimliği uzmanlığı ve uzmanlık öğrenciliğine farklı bir bakış açısı oluştu. Benzer değişim programları aile hekimliği uygulamalarını farklı ülkelerde deneyimlemek, yabancı meslektaşlarımızla işbirliği yapabilmek, ülkelerarası sosyokültürel farklılıkları gözlemlemek açılarından mesleki ve kişisel gelişimimizi destekleyebilecek, önemli faaliyetlerin arasında yer almalıdır. Ayrıca, Türkiye'de de değişim organizasyonlarının artırılarak, ülkemizde farklı ülkelerden meslektaşlarımızı konuk edilmesi, ülkemizdeki aile hekimliği gelişmelerini doğrudan duyurmanın yanında yerli ve yabancı tüm katılımcılara farklı bilimsel işbirliği fırsatları da sağlayabilecektir. Bu deneyim ve gözlemler doğrultusunda, uzmanlık eğitiminde veya uzmanlığının ilk yıllarındaki tüm meslektaşlarımızın resmi derneğimiz olan TAHUD ve VdGM Türkiye ekibi ile iletişim içinde olarak, sunulan imkânlardan haberdar olmalarını ve onların da desteğiyle, benzer deneyimleri yaşamalarını önermekteyiz. Çok bulaşıcı bir virüs gibi olduğu program sırasında, bizlere iletilen Vasco da Gama Hareketi'nin katkılarıyla, farklı bakış açılarının genç beyinlerde birleşmesiyle, ülkemizdeki bazı problemlerin daha kolay çözüme ulaşacağı ve disiplinimizdeki gelişimin çok daha hızlanacağına inanıyoruz.

Kaynaklar

1. Can H, Altuntaş M, Akbayın Z. Hollanda LOVAH 2012 değişim programı izlenimleri. Smyrna Tıp Dergisi 2012;2(1):69-70.

2. Akbayın Z, Can H, Erdem Ö, Külbay H, Altuntaş M. Vasco da gama genç aile hekimleri hareketi. Konuralp Tıp Dergisi 2012;4(3):1.

3. Geroğlu B, Can H, Altuntaş M. İspanya SoMaMFyC 2013 değişim programı gözlemleri. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi 2013;17(3):i-ii.

4. Ayraller A, Can H, Erdem Ö, Külbay H, Akbayın Z. Prag/Çek Cumhuriyeti, 2013 Vasco da gama hareketi ön-konferansı izlenimleri. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care 2014;8(2):32-4.

Fotoğraf 1. Uzm. Dr. Yasemin Kılıç Öztürk, Uzm. Dr. Carlos Ribot Catala ve bir hastası

Fotoğraf 2. Soldan sağa: Asst. Dr. Candan Kendir Çopurlar, Uzm. Dr. Maria Jesus Grifo Penuelas, Uzm. Dr. Jose Manuel Conde, Asst. Dr. Alessio Platania, Asst. Dr. Carmen ve Asst. Dr. Enrique Noe Navarro Jimenez

Fotoğraf 3. "Universitario Hospital de La Paz" Acil Servis ziyareti

Fotoğraf 4. Rey Juan Carlos Üniversitesi "Medicine in tiempo crisis" konferansı